

Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları uygulamasının genellik kazanmadığı ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de avukatlar bu konuya henüz kuşku ile bakmaktadırlar. Bunun temel nedeni avukat olmayanların da arabuluculuk yapabilmesi ve Yargı dışında bir çözüm arayışının giderek avukatlara gereksinimi azaltacağı endişesidir.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının ve arabuluculuğun yargı sisteminin yerine konulmaya çalışılan bir kurum olmadığı belirli uyuşmazlıkların çözümünde hukuk sistemini zenginleştiren bir olanak olduğu ortaya konulmalıdır.

Bunun için de, her şeyden önce, yargının işleyişini sağlayan yargıçlar ve avukatların bilgilendirilmeleri gerekir. Arabuluculuk sürecinin, yargılama sürecinden farklı işlediği ve daha esnek olduğuna öncelikle yargı mensuplarının inanması gerekir. Bu yöntemin birçok uyuşmazlığın yargı önüne gitmesini önleyerek yargının daha rahat çalışmasına imkan veren bir kurum olduğunun anlatılması gerekir. Alternatif çözüm yolları konusunda özel eğitim almış avukatların arabulucu olarak atanmasını sağlayan düzenlemeler yapılmalıdır.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları uygulamasında avukatların rolü açıklıkla belirlenmelidir. Öncelikle, avukatların, tarafların temsilcisi olarak üstlendikleri işleyle, arabulucu olarak üstlendikleri işlev birbirinden ayrılmalıdır. Avukatların arabulucu olarak işlevleri, mahkemelerdeki işlevlerinden farklıdır. Arabulucu olarak görevlendirilen avukat taraflar arasında uzlaşmayı ve barışı sağlayacak gayret içinde olacaktır.

Türkiye'de bu anlayışla uzmanlar ve başta Ankara Barosu olmak üzere barolarımız alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının anlaşılması ve yasal alt yapısının oluşturulması çalışmalarını sürdürmektedir.

Türk Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

Ülkemizde "arabuluculuk faaliyeti" sayılabilecek iki örnek verebiliriz.

a) Avukatlık Yasası'nın 35/A maddesi

Bu düzenleme, alternatif uyuşmazlık çözüm yolları arasında yer alan karşılıklı görüşme yönteminin bir örneğidir. Bu maddeye göre avukat, tarafların kendi iradeleri ile sonuçlandırabilecekleri konularda karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilme yetkisine sahiptir. Avukatın bu daveti en geç ilk duruşmaya kadar bu yapması ve ayrıca tarafların belirlediği sınırlar içinde hareket etmesi gerekir.

b) Ceza Muhakemeleri Yasası'nın 253. maddesi (Uzlaşma)

Ceza Muhakemeleri Yasası'nda 2006 yılı sonunda yapılan değişiklik ile bazı suçlarda soruşturma ya da kovuşturma aşamasında tarafların uzlaşarak sorunun çözülmesi olanağı getirilmiştir.

Uzlaşma kapsamındaki suçlar genel olarak, takibi şikayete bağlı suçlar ile bazı hafif yaralamalar, taksirle yaralama, konut dokunulmazlığını bozma, çocuğun kaçırılması ve alıkonması, ticari sırların açıklanması gibi suçlardır.

Uzlaştırmayı cumhuriyet savcısı ya da yargıç kendisi yapabileceği gibi barodan uzlaştırmacı avukat görevlendirmesini isteyebilir ya da hukuk öğrenimi görmüş kimseler arasından uzlaştırmacı seçebilir.

Uzlaşma sağlanırsa uzlaştırmacının ücret ve giderleri Devlet Hazinesinden ödenir. Uzlaşma gerçekleşmez ise bu ücret ve giderler yargılama giderlerine dahil edilir.

Sekiz aylık bir geçmişi olan bu sistem henüz tam anlamı ile uygulamaya geçirilememiştir.

Türkiye Barolar Birliği olarak yasa değişikliğinin hazırlanması sırasında avukat olmayan kişilerin uzlaştırıcı olarak atanmasına ve ücreti savcı ya da hakimin takdir etmesine karşı olduğumuzu ısrarla belirtmiş ancak sonuç alamamıştık.

c)"Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı"

Adalet Bakanlığımız tarafından 2004 yılında başlatılan çalışmalar geçen ay sonuçlanmış ve hazırlanan Tasarı ilgililerin tartışmasına sunulmuştur. Barolarımız ve uzmanlarımızla birlikte biz de bu tasarı üzerinde çalışıyoruz.

Tasarının hazırlanmasında Uncitral Model Kanun ve Avrupa Birliği Direktif Tasarısı, Özel Hukukta Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Alternatif Usuller Hakkında Yeşil Kitap ile çeşitli ülkelerin Arabuluculuk Kanunlarından yararlanılmıştır.

Bu Tasarı hakkında özet bir bilgi sunabilirim:

- Arabuluculuk sadece, tarafların kendi iradeleri ile sonuçlandırabilecekleri işlerden kaynaklanan hukuk uyuşmazlıklarında uygulanabilecektir.

- Otuz yaşın üzerinde ve dört yıllık hukuk lisans eğitimini tamamlamış Türk vatandaşları, yüzeli saatlik arabuluculuk eğitimi aldıktan ve Adalet Bakanlığı'nın yapacağı sınavı başardıktan sonra arabulucular siciline kaydedilerek çalışabileceklerdir.

- Hukuk lisans eğitimi almamış olanların ayrıca yüz saatlik temel hukuk eğitimi almaları gerekir.
- Arabulucular sicili Adalet Bakanlığı tarafından tutulacaktır.
- Tarafların arabulucuya başvurmaları halinde, zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemeyecektir.
- Taraflar arabulucuyu reddedebileceklerdir.
- Özel eğitim kurumları arabuluculara eğitim verebilecektir.
- Eğitim kurumlarının Adalet Bakanlığı'ndan izin alması zorunludur
- Arabuluculuk faaliyeti sırasında tarafların ve arabulucunun edindiği bilgiler gizlidir. Bu belge ve bilgiler yargı mercileri önünde kanıt olarak kullanılamayacaktır.
- Sadece uygun eğitimi almış ve sicile kayıtlı olanlar arabuluculuk yapabileceklerdir.

TASARININ ELEŞTİRİSİ :

Arabuluculuğun doğrudan Adalet Bakanlığı'na bağlı bir kurum olarak düzenlemesi sakıncalı görülmektedir. Örgütlenmenin Türkiye Barolar Birliği ve barolar bünyesinde yapılması gerekir.

Bugün ülkemizde avukatlık mesleğine girebilmek için bir yıllık staj dışında herhangi bir sınav koşulu bulunmaz iken, dört yıllık hukuk lisans eğitimi sonrası avukatlık ruhsatı almış bir

Yazar Av. Güneş Gürseler
Cumartesi, 27 Eylül 2008 17:47

---

meslektaşımızın arabuluculuk yapabilmesi için arabuluculuk sınavını başarma koşulu getirilmesini uygun bulmuyoruz.

//